

EEN JAAR BE-GRIP

LEREN EN VERBETEREN MET BE-GRIP

BE-grip

Samen leren

APRIL 2023 GING BE-GRIP VAN START, HET LANDELIJK BEGELEIDINGS- EN MONITORINGSNETWERK VAN HET [ACTIEPROGRAMMA GRIP OP ONBEGRIP](#). IN DEZE FACTSHEET WORDT HET VOLGENDE BESPROKEN: DE AANLEIDING VOOR BE-GRIP, EEN OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITEN EN DE INZICHTEN INCLUSIEF AANBEVELINGEN.

? WAAROM BE-GRIP?

Domein overstijgende samenwerking is op gang gekomen

Wanneer je de discussies over onbegrepen gedrag in het nieuws en de politiek volgt, kun je de indruk krijgen dat sinds de moord op Els Borst weinig is veranderd. Het aantal E33-meldingen blijft stijgen, en de politie geeft nog steeds aan te vaak te worden ingezet. De werkelijkheid is echter genuanceerder. Achter de E33-meldingen schuilt een problematiek waarin mensen in kwetsbare omstandigheden door een **gefragmenteerd hulpverlenerslandschap** tussen wal en schip raken. Om deze mensen integrale ondersteuning te kunnen bieden, zijn de afgelopen jaren een groot scala aan domein overstijgende initiatieven opgezet. [Het Actieprogramma 'lokale initiatieven voor mensen met verward gedrag' \(2016-2021\)](#) heeft hieraan bijgedragen.

🕒 VERANDERING HEEFT TIJD NODIG

De evaluatie van het Actieprogramma toonde aan dat het toewerken naar integrale ondersteuning een verandering vraagt in het denken en handelen op verschillende niveaus: van de hulpverleners in de wijk tot beleidsmakers bij het Rijk. Zie [Eindrapportage Leren\(d\) spelen: Centrale Evaluatie ZonMW Actieprogramma Verward Gedrag \(2016-2021\), Petit-Steeghs et al., 2021](#).

Eenvoudige oplossingen volstaan niet. Het is essentieel dat betrokkenen met verschillende expertise continu leren en verbeteren binnen netwerken. Gezamenlijk leren en verbeteren vraagt dat zij verschillende oplossingsrichtingen verkennen en om kunnen gaan met uiteenlopende, soms conflicterende, kennis, belangen en waarden. Dit proces vereist vertragen maar kan tot frustraties leiden wanneer de druk wordt gevoeld om snel resultaten te bereiken.

🤝 PARTNERS

Gefinancierd door: ZonMw

? WAT IS BE-GRIP?

Het Actieprogramma Grip op Onbegrip is opgezet om **gezamenlijk leren en verbeteren in regionale netwerken** te versterken. Vanuit het Actieprogramma is BE-grip opgericht, dat bestaat uit **een breed consortium van diverse partijen**. Het netwerk wordt aangestuurd door Kenniscentrum Phrenos en Erasmus School of Health Policy and Management (Erasmus Universiteit Rotterdam).

Het doel van BE-grip is om netwerken te ondersteunen bij het leren en verbeteren gericht op **de hulpverlening voor personen met onbegrepen gedrag**. BE-grip biedt ondersteuning binnen regio's, regio-overstijgend en op landelijk niveau. Daarbij maken we gebruik van **actiegerichte monitoring** waarbij inzichten direct worden meegenomen in de activiteiten van de begeleiding.

Op basis van een inventarisatie onder betrokkenen en eerder onderzoek zijn **zeven uitdagingen** geïdentificeerd die netwerken ervaren.

1. Zichtbaar maken van [positieve impact](#) ▶
2. Bereiken van [gedeeld leiderschap](#) ▶
3. Aansluiten bij de leefwereld
4. Omgaan met schaarste
5. Communiceren in een complexe omgeving
6. Voorkomen van problemen
7. Omgaan met mensen buiten het systeem

WATCH TIP! (KLIK OF SCAN OM TE KIJKEN)

ACTIVITEITEN

● Afgerond ● Bezig ● (Nog) niet gestart

BINNEN REGIO'S

Aanvullende begeleiding in minimaal 6 regio's bij o.a.:

- Overstijgend leren van casuïstiek
- Inzicht krijgen in impact
- Versterken ervaringsdeskundigheid
- Versterken samenhang Z&V netwerken en Kennis werkplaatsen

REGIO-OVERSTIJGEND

7 workshop rondes over uitdagingen:

- Werken aan positieve impact
- Gedeeld leiderschap
- Aansluiten bij de leefwereld
- Omgaan met schaarste
- Communiceren in een complexe omgeving
- Voorkomen van problemen
- Omgaan met mensen buiten het systeem
- 2 x Reflectiebijeenkomsten
- 1 x Slotbijeenkomst

LANDELIJK

- Bijdrage aan de [Parlementaireverkenning](#) 🔗
- Samenstellen [Overzichtmethoden & interventies](#) 🔗
- Ontwikkelen [kennisclips](#) over workshops ▶
- Ontwikkeling landelijk digitaal platform
- Presentaties bij landelijke overleggen

BEGELEIDING

MONITORING

BINNEN REGIO'S

- Observeren bijeenkomsten en conferenties in de regio's
- Observeren van begeleidingsactiviteiten
- Afnemen van interviews met betrokkenen
- Volgen van best-practices

REGIO-OVERSTIJGEND

- Afnemen van interviews met regionale projectleiders voor start begeleiding
- Observeren van thema- en reflectiebijeenkomsten
- Afnemen van interviews met regionale projectleiders na begeleiding

LANDELIJK

- Interviews met vertegenwoordigers van kennis- en koepelorganisaties
- Observeren bijeenkomsten met kennis- en koepelorganisaties en landelijke overlegtafels
- Houden interviews/ focusgroepen met landelijke partijen

WAT WETEN WE NU?

Hieronder beschrijven we de inzichten van **drie uitdagingen** die tot nu toe centraal hebben gestaan in de activiteiten van BE-grip.

UITDAGING 1: POSITIEVE IMPACT ZICHTBAAR MAKEN

Regionale netwerken vinden het lastig hun impact zichtbaar te maken doordat betrokkenen **verschillende perspectieven** hebben op wat die impact zou moeten zijn. Methoden zoals de Effectenarena kunnen helpen om een gezamenlijk beeld te ontwikkelen. Het zichtbaar maken van impact wordt daarnaast bemoeilijkt door de grote hoeveelheid gefragmenteerde informatie. Het Regiobeeld is ontwikkeld om kwantitatieve informatie over sociale factoren, regionale context en het aanbod en gebruik van zorg en ondersteuning samen te brengen. Impact laat zich echter niet altijd in cijfers vangen. Iemand kan bijvoorbeeld voor meldingen blijven zorgen, maar zich door de langdurige aanwezigheid van een hulpverlener wel anders gaan voelen. De monitoring van het Regiobeeld moet daarom worden gezien als startpunt voor een **reflectief gesprek over de verhalen achter de cijfers**. Deze verhalen laten zien dat het realiseren van positieve impact een lange inzet vereist.

UITDAGING 2: WERKEN AAN GEDEELD LEIDERSCHAP

De visie van ‘gedeeld leiderschap’ biedt regionale netwerken steun bij hun uitdagingen. Het gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen is echter niet eenvoudig. Gebrek aan tijd en angst om vertrouwde werkwijzen los te laten, kunnen commitment in de weg staan. Het **adresseren van dergelijke zorgen, het formuleren van een gezamenlijke ambitie en het delen van succesverhalen helpt** om commitment te versterken. Vanwege personele wisselingen, heeft het behoud van commitment voortdurende inspanningen. Zelfs wanneer partijen gemotiveerd zijn, lukt het netwerken vaak niet om gedeeld leiderschap te realiseren. Betrokkenen missen regelmatig de **noodzakelijke multidisciplinaire vaardigheden**, zoals het vermogen om te reflecteren op en om te gaan met verschillende perspectieven. Het aanleren van deze vaardigheden in opleidingen is nodig **om toekomstige professionals op domein overstijgende samenwerking voor te bereiden**. Als laatste wordt het gedeeld leiderschap belemmerd door een ongelijke invloed tussen partijen en organisatorische en landelijke structuren.

UITDAGING 3: VERBINDEN MET DE LEEFWERELD DOOR ERVARINGSDESKUNDIGHEID

Ervaringsdeskundigheid krijgt binnen regionale netwerken steeds meer aandacht, mede doordat het als verplicht criterium in het Actieprogramma Grip op Onbegrip is opgenomen. Het benutten van ervaringskennis helpt netwerken om hun activiteiten te verbinden aan de leefwereld van personen met onbegrepen gedrag, hun naasten en buurtbewoners. De inbreng van naasten en buurtbewoners is echter nog beperkt. Daarnaast is de inzet van ervaringsdeskundigheid sterk afhankelijk van de projectleider. Bij slechts een klein aantal netwerken wordt de **ervaringsdeskundige als gelijkwaardige partner** ingezet. Deze netwerken ondervinden vaak uitdagingen bij het financieren en structureel verankeren van deze rol. Bovendien wordt van ervaringsdeskundigen verwacht dat ze met een beperkt aantal uren meedraaien in een netwerk waar betrokkenen elkaar en het gebruikte jargon al kennen. Het aanbieden van intervisie of de aanwezigheid van een peer, kan ondersteuning bieden, maar is onvoldoende als andere partijen niet bereid zijn hun eigen kennisgrenzen te erkennen. De projectleider heeft tijd en vaardigheden nodig om samen met de ervaringsdeskundige een passende situatie te creëren.

ACTIE! WAT KUNT U DOEN ?

ADVIES 1: CIJFERS EN VERHALEN SAMENBRENGEN

Het is belangrijk om de kennis vanuit onderzoeken en monitoring vanuit het zorg, sociaal en veiligheidsdomein samen te brengen. **Een landelijk platform**, beheerd door een betrokken partij, biedt hier waarde. Belangrijk is hierbij om niet alleen te kijken naar **kwantitatieve cijfers**, maar ook te **luisteren naar de verhalen uit de regio's** en deze te verspreiden. Deze verhalen laten zien of een veranderproces in gang is gezet en of onverwachte effecten zijn ontstaan. Het nastreven van bepaalde beleidswaarden, zoals meer regie, kan namelijk leiden tot neveneffecten wanneer hierdoor mensen zich genoodzaakt voelen deel te nemen aan activiteiten die zij zelf niet ambiëren of kunnen waarmaken.

ADVIES 2: GEDEELD LEIDERSCHAP FACILITEREN

Gedeeld leiderschap vraagt om **integraal denken en handelen op alle niveaus**: van werkvloer, tot landelijk beleid. Dit betekent onder meer verbinding tussen landelijke programma's en dat beleid, kaders en toezicht worden ontwikkeld waarin integraliteit centraal staat. Ook is het belangrijk te zorgen voor **structurele financiering van netwerken**, zoals kenniswerkplaatsen en het Regioteam. Hierbij is het van belang dat oog is voor efficiënte inzet van overlegtafels en een wildgroei hiervan wordt voorkomen. Ondersteuning van regionale netwerken in hun omgang met landelijke structuren is eveneens cruciaal. Dit betekent niet alleen dat structuren strakker moeten worden gedefinieerd of dat regels moeten worden weggehaald, maar dat er gekeken en gecommuniceerd wordt **waar ruimte is om grenzen te overbruggen, uit te rekken en eromheen te werken**.

ADVIES 3: ERVARINGSKENNIS INBEDDEN IN INSTITUTIONELE STRUCTUREN

Om ervaringskennis volledig te integreren, is het essentieel om regio-overstijgend te onderzoeken hoe ervaringsdeskundigen als beroepsgroep beter ondersteund kunnen worden. Daarnaast is het belangrijk om **ervaringskennis mee te nemen in landelijke programma's en beleid** zodat deze beter aansluiten bij de leefwereld van de mensen zelf. Hoewel aandacht is voor tijdige en passende bejegening en begeleiding, richt beleid zich beperkt op het verbeteren van het welzijn in brede zin. **Onderwerpen als bestaanszekerheid, passende woonvormen, nazorg en destigmatisering in de samenleving blijven onderbelicht**. De noodzaak voor deze aanpak kwam naar voren in [eerdere evaluaties](#) en werd bevestigd in de [parlementaire verkenning](#). [↪](#)

NAAR BEGRIP PROJECTPAGINA

